



K-MÄRKNING AV YRKESFARTYGG

SJÖHISTORISKA

en del av STATENS MARITIMA OCH TRANSPORTHISTORISKA MUSEER

K-MÄRKNING AV YRKESFARTYG

Vilka fartyg kan bli k-märkta?

FARTYG SOM KAN K-MÄRKAS MÅSTE UPPFYLLA FÖLJANDE KRITERIER:

Vara äldre än 50 år eller av sådan ålder eller karaktär att man kan anlägga ett kulturhistoriskt perspektiv på fartyget. Vara byggt i Sverige och/eller under varaktig tid gått i yrkesmässig trafik under svensk flagg eller anses vara av mycket stor vikt vid främjandet av kunskapen om sjöfartshistorien i svenska farvatten. Som yrkesmässig trafik räknas till exempel: bogsering, fiske, bärgning, transport av gods eller passagerare. (Fiskefartyg ska ha funnits i fartygsregistrets förteckning över fiskefartyg.)

FÖR ATT ETT FARTYG SKA KUNNA K-MÄRKAS MÅSTE FARTYGSÄGAREN:

Lämna in en ansökan till Statens maritima och transporthistoriska museer, SMTM. I ansökan lämnas uppgifter om fartygets nuvarande skick, fartygets historik, hur det bevaras och brukas samt framtida planer. Vid SMM studeras ansökningarna av en arbetsgrupp som gör en bedömning. Beslut fattas sedan av myndighetens överintendent. Processen sker i dialog med fartygsägaren.

KLASSER

K-märkningen sker i tre nivåer: I, II och III. I är den högsta nivån när det gäller kulturhistoriskt värde. Fartyg i klass III bedöms som kulturhistoriskt värdefulla med möjlighet till avancemang till högre klass. Fartyg i klass II bedöms som kulturhistoriskt mycket värdefulla och fartyg i klass I som kulturhistoriskt synnerligen värdefulla.

OM VÄRDERINGEN

Statens maritima museer beslutar om k-märkning. Den delges fartygsägarna i form av ett intyg och gäller tills vidare om inte fartyget byter ägare eller hemort eller om sådana förändringar sker som kan påverka det kulturhistoriska värdet. SMTM kan återkalla en utfärdad k-märkning, d v s om fartyget inte längre uppfyller kriterierna för k-märkningen. Nedan finner du den modell som är grunden för vår bedömning.

SÅ HÄR ANSÖKER DU

Ansökan om k-märkning ska ha inkommit senast 1 mars för att behandlas under våren eller senast 1 oktober för beslut under hösten. En skriftlig ansökan krävs från fartygets ägare eller firmatecknare, eller motsvarande om förening eller rederi äger fartyget. Ansökningsblanketten är gemensam för både k-märkning och traditionsfartygsutlåtande. På ansökan anges om du ansöker om båda klassningarna. Ansökningsblankett finner du på Sjöhistoriska museets webbplats: www.sjohistoriska.se

MODELL FÖR K-MÄRKNING AV FARTYG

Grunden för SMTM:s värdering vid k-märkning av ett fartyg är den modell för kulturhistorisk värdering som används inom byggnadsvärden och som presenterats av Riksantikvarieämbete i boken "Kulturhistorisk värdering av bebyggelse". SMTM har anpassat och vidareutvecklat modellen för fartyg. För att ett fartyg ska kunna k-märkas krävs att det anses värdefullt under flera av rubrikerna som återfinns i modellen.

Fartygets del i historien – berättelserna	Geografiskt sammanhang	Autenticitet /Original	Gott skick – medvetet vald teknik och material	Medveten utformning av förändringar
För vilket syfte byggdes fartyget, hur förhåller det sig till aspekter av teknik- eller socialhistoria, viktiga händelser, sammanhang eller personer? Vilket dokumentationsmaterial finns för fartyget?	Kontinuerlig funktion, tradition, hemmahamn är betydelsefulla vid denna värdering av fartyg.	Fartygets konstruktion, framdrivning, inredning och utseende. Eftersom de flesta fartyg självklart har förändrats behövs en beskrivning av detta. En tydlig koppling mellan ändringar och upprätthållande av funktionen är av stor betydelse för värderingen.	Underhåll och reparationer av fartyget genomförs med traditionella material och metoder.	Hur väl har förändringar anpassats till fartygets olika egenskaper som ålder och utseende.
Uppgifter om detta gör att man kan sätta fartyget i sitt historiska sammanhang. Det kan handla om att beskriva vilka varor och tjänster som sjöfarten tillhandahållit, om sjöfartens betydelse i samhällsutvecklingen eller särskilt intressanta personer som kopplas samman med fartyget.	Om funktionen inte längre existerar; hur kan den ändå tydliggöras på olika sätt? Här kan man ta som exempel en seglande fraktskuta eller ett militärt fartyg	Original, återställd, eller årsringar? Om ett fartyg förändrats under sin yrkesverksamma tid är det ofta värdefullt att vara mån om att bevara de tillägg som gjorts genom åren.	Kontinuerligt underhåll kontra år av vanskötsel? Vi på Statens maritima och transporthistoriska museer är medvetna om att många fartyg haft en period av förfall under tidigare ägare.	En grannliga fråga är när en förändring är väl eller illa anpassad. Bedömningen görs utifrån den kompetens som finns inom Statens maritima och transporthistoriska museer.